

EESTI

Metsade iseloomustus ja metsatüübid – Eesti

Eesti metsad on suures osas majandatud, pea kõigis metsades on jälgi inimõjust. Põlismetsi on Eestis väga vähe. Metsaga on kaetud 2,2 miljonit ha, mis moodustab ligikaudu 50,5% maismaast. Enamlevinud on männi-, kuuse- ja kasemetsad. Eesti metsad kuuluvad parasvöötme segametsade vööndisse, on selle põhjapiiril (ka harilik tamme leviku põhjapiiril).

Metsatüübid Eestis

Eestis on enam levinud 10 metsakasvukohatüüpi, mis on kasutusele võetud E. Lõhmuse poolt:

- Loopealsed metsad on enamasti levinud Lääne-Eestis ja saartel ning moodustavad 3% metsadest.
- Nõmmemetsad on enamasti levinud Põhja-Eestis ning moodustavad samuti 3% metsadest.
- Palumetsad levivad Kagu- ja Põhja-Eestis ning saartel - 20%.
- Laanemetsade levilaks on Kagu-, Põhja- ja Kirde-Eesti – 11%.
- Salumetsad levivad Kesk- ja Ida-Eestis – 9%.
- Soovikumetsad märgadel savimuldadel on enamasti Lääne-Eestis ning kogu metsade pindalast 22%.
- Rabastuvad metsad levivad Põhja- ja Edela-Eestis – 4% metsast.
- Rohusoometsad moodustavad 6%, samblasoometsad 9% ja kõdusoometsad samuti 9% metsapindalast ning nad on esindatud kogu Eesti pindalal.

Kodumaised ja haruldased looma- ja taimeliigid metsas – Eesti

Loomad

Eesti metsades on suur loomade arvukus. Suurim kiskja on pruun karu (*Ursus arctos*) rohkem kui 600 isendiga ja taimetoidulistest põder (*Alces alces*), rohkem kui 9000 isendit. Lisaks ilves (*Lynx lynx*), rohkem 1000 isendit, ning hunt (*Canis lupus*), rohkem kui 200 isendit. Kõik nad koos loovad head ökoloogilised tingimused meie metsades. Taimetoidulistest loomadest esineb Eestis ka 100 000 isendiga metskits (*Capreolus capreolus*) ning väikesearvuline punahirv (200 isendit) (*Cervus elaphus*).

Väiksemaid loomi esindavad rebased (*Vulpes vulpes*), metssead (*Sus scrofa*), nugised (*Martes martes*), pruun jänes (*Lepus europaeus*), valge jänes (*Lepus timidus*) ning ohustatud liikidest euroopa naarits (*Mustela lutreola*), lendorav (*Pteromys volans*), ning mõned unilaste liigid. Reintrodutseeritud liikidest kobras (*Castor fiber*), punahirv (Eesti on punahirvede levila põhjapoolne piir) ja euroopa naarits. Erandlikud loomaliigid on: kährikkoer (*Nyctereutes procyonoides*), ondatra (*Ondatra zibethicus*) ja ameerika naarits (*Mustela vison*), kes on välja tõrjunud euroopa naaritsa. Euroopa naarits elab nüüd ainult Hiiumaal (kust kõik ameerika naaritsa isendid on välja püütud) ning on sinna asustatud alates 2000. aastast.

Eestis on hästi arenenud jahindus. Eestis on lubatud jahtida kõiki loomi, kes ei ole kantud ohustatud liikide nimekirja, näiteks: hunt, karu, jänes, metskits. Jahipidamine põtradele ja metskitsedele on vajalik, kuna nad tekitavad probleeme metsaomanikele metsade uuendamisel, toitudes noorte puude latvadest. Hunte on lubatud jahtida, kui nad ründavad inimesi või lambakarju. Kui huntide arvukus on liiga suur, on loomakasvatajatel väga raske lambaid pidada.

Taimestik

Eesti asub piiril, kus Euro-Siberi taiga okasmetsad muutuvad Euroopa lehtmetsadeks. Eestis on suuri okasmetsi ning samuti ka väärtuslikke lehtmetsi. Meil on registreeritud 87 kodumaist ning rohkem kui 500 sissetoodud puu- ja põõsaliiki. Kõige tavalisemad puuliigid on mänd (*Pinus sylvestris*) (31%), kuusk (*Picea Abies*) (24%), aru- ja sookask (*Betula pendula* ja *Betula pubescens*) (22%), haab (*Populus tremula*) (8%), hall- ja sanglepp (*Alnus incana* ja *Alnus glutinosa*).

Kõige tavalisemad invasiivsed puu- ja põõsaliigid on tähk-toompihlakas (*Amelanchier spicata*), kurdlehine kibuvits (*Rosa rugosa*), punane leeder (*Sambucus racemosa*), läikiv tuhkpuu (*Cotoneaster lucidus*), palsamipappel (*Populus balsamifera*).

Kõige tavalisemad alusmetsaliigid on: näsiniin (*Daphne mezereum*), võsaülane (*Anemone nemorosa*), harilik kuslapuu (*Lonicera xylosteum*), pihlakas (*Sorbus aucuparia*), toomingas (*Prunus padus*), sarapuu (*Corylus avellana*).

Tavalised rohurinde liigid on: helvik (*Marchantia polymorpha*), jänese-kapsas (*Oxalis acetosella*), piibeleh (*Convallaria majalis*), ussilakk (*Paris quadrifolia*) ja mitmed sooliigid. Eestis võib leida 36 orhideeliiki ning nad kõik on kaitse all. Meie metsades kasvavad punane tolmpäa (*Cephalanthera rubra*), kõdu-koralljuur (*Corallorhiza trifida*), kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*) ja paljud teised. Nad ei ole tavalised rohurinde liigid, aga nende levila on suhteliselt lai.

Looduskaitse vormid, näiteks rahvuspargid ja Natura 2000 alad – Eesti

Eestis on tähtsad looduslad kaitstud ka rangete rahvusvaheliste lepingutega (Euroopa Liidu direktiivid): linnudirektiiv ja elupaikade direktiiv. Lisanduvad: Ramsari konventsioon märgalade, eriti lindude elupaikade kaitseks, Berni konventsioon, et kaitsta Euroopa taimestikku ja loomastikku ning nende elupaiku: Eestist on 444 liiki lisatud Berni konventsiooni lisadesse, enamus neist on linnud. Konventsioon, et kaitsta ja säilitada Balti mere elustikku - HELCOM.

2010. aastal koosnes Eestis Natura 2000 võrgustik 66 linnualast ja 531 looduslikust alast. Enamus linnu- ja loodusalasid kattuvad ning kokku moodustavad nad 16,5% Eesti pindalast.

Kokku on Eestimaast kaitse all 18%.

Looduskaitsevormid on:

1) kaitsealad:

- 5 rahvusparki: suurim on Lahemaa RP ning väikseim on Karula, lisaks veel Soomaa, Vilsandi ja Matsalu
- Looduskaitsealad: suurim on Alam-Pedja LK ja väikseim on Anne LK
- Maastikukaitseala (looduspark)

2) hoiualad

3) püsielupaigad

4) kaitse all olevad liigid, kivimid ja kivistised

5) kaitstavad looduse üksikobjektid

6) omavalitsuse tasemel kaitstavad objektid

Metsakorraldus – Eesti

Meie metsaseaduses on metsad jagatud kasutuse järgi kolme kategooriasse:

1. Majanduslike piiranguteta metsad: metsad, kus on lubatud igasugune majanduslik tegevus – moodustavad 69 % metsadest.
2. Majanduspiirangutega metsad, kus on lubatud mõningane metsade raie. Neid metsi on meil 21,6%.
3. Rangelt kaitstavad metsad. Asuvad kaitsealustel aladel, rannikutel ja kallastel, veevõtukohtade ja allikate lähedal, suure erosiooniriski ja tuuleohtlikusega aladel, loopealsetel ja looduspärandite aladel. Nad moodustavad 9,4 % metsadest.

Ka omandi järgi jagunevad meie metsad kolme kategooriasse:

1. *Riigimetsad*, mida majandab Riigimetsa Majandamise Keskus (RMK). Eesti riigimetsad on jagatud 17 metskonnaks. RMK loob ja hooldab paiku metsades, kus saab käia matkamas ja veeta oma puhkust. Riigimetsad moodustavad ligikaudu 39%.
2. *Erametsi* majandavad erametsaomanikud. Neil on võimalus saada abi ja infot metsade ja metsamajandamise kohta Erametsakeskusest. Erametsi on meil umbes 44%.
3. *Omanikuta alad* moodustavad 17% metsadest. Need metsaga kaetud alad lisatakse kas riigimetsale või müüakse maha oksjonil.